

ԽԱՉՎԵՐԱՑ

«Եւ զայն օրս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ինչպէս ...» (Մատթեոս Ա. 24-30)

Ուաշվերաց է այսօր, և իւրաքանչիւր Ուաշի տօն խթան մը պէտք է Հանդիսանայ մէջ մի քրիստոնեայի մտքին և ուղեղին՝ Հարց տալու թէ իրապէս ի՞նչ կը նշանակէ Ուաշը մեզի համար:

Առաջին հերթին, անհրաժեշտ է որ մենք միշտ մեր ենթագիտակցութեան մէջ ունենանք թէ Ուաշը խորհրդանիշն է խոնարհութեան և անձնուրացութեան: Աստուածորդին՝ Քրիստոս, իր երկնային փառքէն խոնարհելով դարձաւ Հոգեղէն, մէկը մեզմէ. ահա՛ այս է մեծագոյն և իրա՛ւ խորհուրդը զոր մարդիկ կա՛մ չեն ուզեր տեսնել և կա՛մ ալ կը մերժեն հասկնալ:

Հրեաներու համար անըմբռնելի էր «Չարչարուող» Մեսիայի մը և կամ Փրկչի մը գաղափարը. մինչ Յոյներ, կտրուկ կերպով կը մերժէին ընդունիլ ծաղր ու ծանակի ենթարկուած Աստուծոյ մը անունն անգամ: Ո՛չ ալ մենք և կամ մեզմէ չատեր կ'ընդունին այդ: Սակայն զարմանալիօրէն, մենք կարող ենք հասկնալ թէ ինչպէս Ռուսիոյ ձարերէն՝ Մեծն Պետրոս, ծպտուած իբր հասարակ գործաւոր, կ'աշխատէր Շուէտի նաւաշինարաններուն մէջ, ապագային կարենալ իրականացնելու Ռուսական նաւատորմիղին արդիականացման ու զօրացման իր ծրագիրը:

Մենք կը հիանանք ա՛յն մարդոց վրայ, որոնք իրենց կեանքերը վտանգի կ'ենթարկեն կրակի կամ ջուրերուն մէջէն ազատելով վտանգուած երեխայ մը կամ անձ մը, ինչպէս երկու շարաթներ առաջ ամբողջ աշխարհը ականատես եղաւ Նիւ-Եորքի խափանարարական գործողութենէն ետք, երբ հարիւրաւոր հրէշջներ և ոստիկաններ իրենց կեանքերը զոհեցին պարտականութեան գծին վրայ փրկելու ուրիշներ: Եւ նամանաւանդ, մենք կը հիանանք քաջութեանը վրայ ա՛յն զինուորներուն՝ որոնք կրակի գիծին վրայ իրենց կեանքը կ'ենթարկեն անմիջական վտանգի, ազատելու իրենց զինակիցները: Եթէ մենք կը հասկնանք և գիտենք գնահատել այս արարքները, ուրեմն որքա՛ն աւելի մենք պարտինք երախտապարտ ըլլալ մեր Փրկչին՝ Յիսուսի Քրիստոսի, որ մեր Հոգիներու փրկութեան համար խոնարհեցաւ իր աստուածութենէն և Ուաշի անարգ մահը յանձն առաւ:

Նախ և առաջ խոնարհ ու հեզ բնութիւն ունենալ, ահա ա՛յս էր էական ու զլխաւոր պատգամը Աստուածորդւոյն Ուաշին: Կ'ըսուի թէ օր մը, մեր եկեղեցւոյ մեծանուն կաթողիկոսներէն ու սուրբերէն՝ Ներսէս Շնորհալի Հայրապետի կը մօտենայ երիտասարդ մը ու անոր կը յանձնէ բողոքագիր մը, որուն մէջ ան կը թուէր կաթողիկոսին կարծեցեալ թերութիւնները, մեղքերն ու սխալները: Որուն Շնորհալի Հայրապետ արցունքոտ աչքերով կը պատասխանէ.

– Որդեակ, դուն միայն մեղքերու և թերութիւններու կէսը յիշած ես. եթէ Հարցնէիր ինծի՛ աւելին կ'ըսէի ...:

Կամ թէ ինչպէս, մեր հաւատքի հայրը՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ վախճանեցաւ առանձնացած՝ քարայրի մը մէջ, հասարակ ճգնաւորի նման: Ոոնարհ ու համեստ կեանքերու պատմութիւնը այս սրբակրօն եկեղեցւոյ հայրերուն ամենաչքեղ ձևով թարգմանը կը հանդիսանան և հարազատ լոյս մը կը սփռեն Քրիստոսի Ուաչի բո՛ւն իմաստին, Սիրոյ և Ոոնարհութեան վրայ:

Երկրորդ, Ուաչը հարազատ արտայայտութիւնն էր անսահման սիրոյ մը: Հայր Աստուած մղուած այդ անսահման սէրէն, երկիր ուղարկեց իր Միածին Որդին խաչուելու մեզի համար. Ան զոհեց իր իսկ զաւակը մեզի փրկելու մեր Աղամական մեղքէն: Ըսուած է սիրելի հաւատացեալներ թէ Աստուածային սէրը գործօն ոյժ մըն է, որ Քառաթևին (Ուաչին) նման կը շարժի չորս ուղղութեամբ.

– Առաջին, ան կ'իջնէ երկինքէն դէպի վար, այսինքն Աստուծմէ՝ դէպի Մարդը, որ զլուխ գործոցն է իր ստեղծագործութեան:

– Երկրորդ, Ան կը բարձրանայ երկրէն դէպի երկինք, անվերջ ուխտագնացութեան մը նման, որովհետև Մարդ արարածին միակ իղձն ու ձգտումը եղած է միանալ իր արարչին:

– Երրորդ, ան կը շարժի աջակողմեան ուղղութեամբ, Մարդէն՝ դէպի Մարդ, Աստուծոյ անմիջական մօտիկութեանը մէջ:

– Եւ վերջապէս, ան կը շարժի ձախակողմեան ուղղութեամբ, դարձեալ Մարդէն՝ դէպի Մարդը, բայց այս պարագային դէպի անհաւատներն ու անոնք՝ որոնք մնացած են դուրս խաւարին մէջ:

Մէկ խօսքով, անկեղծ սէրը չի կրնար միակողմանի ճամբայ մը ըլլալ. եթէ մենք անպայմանօրէն կ'ուզենք որ մեր կեանքերը ներդաշնակ ընթանան Ուաչի խորհուրդին հետ, պէտք է սէր ցոյց տանք բոլորին հանդէպ, նոյնիսկ հանդէպ անոնց՝ որոնք մենք կը կարծենք թէ արժանի չեն մեր սիրոյն: Աստուած սիրեց մեզ՝ և իր զաւակը զոհեց մեզի համար. Յիսուս սիրեց մեզ՝ և իր կեանքը զոհեց մեզի համար: Բայց մենք ինչպէս կը փոխադարձենք բարձրագոյն սիրոյ և զոհողութեան այդ զոյգ արարքները:

Առաքեալները, սուրբերն ու մարտիրոսները անցան բազում նեղութիւններէ և դժուարութիւններէ քաջութեամբ և մանաւանդ խոնարհութեամբ, որովհետև անոնք գիտցան ըմբռնել Քրիստոսի Ուաչին իրա՛ւ խորհուրդն ու իմաստը: Անոնց այդ մօտեցումը կը բովանդակէր Հնազանդութիւն, որովհետև անոնք ինքզինքնին, իրենց ամբողջ էութիւնը յանձնած էին Հայր Աստուծոյ կամբին:

Կը պատմուի թէ օր մը Մեծն Աղեքսանդր Հրաման կու տայ իր զօրքերուն անցնելու յարձակումի: Բոլոր զինուորները կը դիմեն դէպի պատերազմի դաշտ, բացի մէկէն, որուն՝ զօրավարներէն մին մօտենալով կը հարցնէ թէ ի՞նչ էր անունը: Զինուորին պատասխանը կ'ըլլայ, «Աղեքսանդր»: Ասոր վրայ զօրավարը կ'ըսէ անհնազանդ զինուորին. «Կամ անունդ կը փոխես եւ կամ ալ կը միանաս զինա-կիցներուդ»: Մենք նոյնպէս, սիրելի եղբայրներ և քոյրեր, իբր հետևորդները Քրիստոսի ենթակայ ենք նոյնանման հրահանգի, կամ կը հետևինք Աստուածորդին – ինչպէս իր հետևորդները ըրին – կամ ալ կը փոխենք մեր «Քրիստոնեայ» անունը:

Ու վերջապէս, Ռաչը խոհրդանիշն է խաղաղութեան, համերաշխ կեանքի և հաշտութեան: Ամբողջ մարդկային պատմութեան տևողութեան, պատմութեան ուսանողն ու հետևողը, պիտի տեսնէ որ խաղաղութիւն և հաշտութիւն ունենալն ու ձեռք բերելը յաճախ պահանջած է մեծագին զոհողութիւններ և նոյնիսկ արիւնահեղութիւններ: Հայ ժողովուրդը ևս, որ անցնող չարթուան ընթացքին մեծաշուք տօնեց Հայաստանեայց Առաքելական Մայր Եկեղեցւոյ հաստատման 1700-ամեակը, միշտ հաւատացած է Առաքելի «Արիւն նահատակաց՝ սերմ քրիստոնէից» խօսքին, և որուն իբր հետևանք իր բիւրաւոր սուրբերու և նահատակներու արիւնով ոռոգած է զայն, որպէսզի մեր եկեղեցին ապրէր ազատ, ու մեր ժողովուրդը պաշտէր զԱստուած ազատ: Հայը բուն կերպով և հոգեկին հաւատացած է մարգարէին գուշակութեան, որով ան կ'ըսէր. «Կենաց Փայտին օրերուն չափ երկար պիտի ըլլայ իմ ժողովուրդիս կեանքը», և մեր ազգային գոյութիւնն ու դէպի 21-րդ դար անցքը, հակառակ մեր երկրին քաղաքական և ընկերային անյարիր պայմաններու, ամենապերճախօս փաստն է մեր հաւատքի փաւերականութեան ու տոկունութեան դէպի Մարդու Որդւոյն Նշանին՝ Ռաչին ու Ռաչեալին: Քրիստոս այս աշխարհ եկաւ իբր միջնորդ Աստուծոյ և Մարդուն միջև: Ան եկաւ հաշտեցնելու Անառակ Մարդը իր Երկնաւոր Հօր հետ, ու թափեց իր անմեղ արիւնը այն նոյն Ռաչին վրայ, որ մօտեցուց Մարդը երկինքին ու Երկնաւորին, և որուն Վերացման տօնը կը տօնէ այսօր մեր Եկեղեցին:

Քրիստոնէական տեսանկիւնէն առած, կեանք մը առանց Ռաչի անիմաստ է, և հետևաբար անարժէք: Դժբախտաբար ներկայի մեր մարդկային ընկերութիւնը, որուն մաս կը կազմենք և մենք, կազմուած է ո՛չ-կատարեալ մարդոցմէ, այդ իսկ պատճառով անպայմանօրէն մեր երկրաւոր կեանքի ընթացքին պիտի ունենանք դժուարութիւններ և փորձութիւններ, հոգ չէ թէ որքան ալ մենք Աստուծմէ խնդրենք ըսելով, «Այլ փրկեա՛ զմեզ ի չարէն», տակաւին երկրի վրայ չարը պիտի չարունակէ իր սպառնալի գոյութիւնը: Այս է դժբախտաբար կարգը այս անկատար ու չար աշխարհին: Եթէ մենք միայն պիտի զանգատինք և բողոքենք մեր երկրաւոր կեանքի ընթացքին մեր դիմագրաւած դժուարութիւններուն համար, այն ատեն մենք իրաւ քրիստոնեաներ չենք:

Մենք պէտք չէ խնդրենք Հայր Աստուծմէ որ առնէ մեր խաչերը, քանի խաչերը մեզի տրուած առիթներ են շահելու աւելի շնորհ և արժանիք յաչս Աստուծոյ և ապա արժանանալու երկնային երանաւէտ կեանքին: Աղօթենք սիրելի հաւատացեալներ, որ Ռաչվերացի այս տօնին, եթէ մենք մեր խաչերը մէկդի դրած ենք մեր սիրտերուն մէջ, անգամ մը ևս բարձրացնենք զանոնք և սրբազան շարականագրին հետ երգենք, «Փա՛ղք սուրբ Ռաչիդ. Ալէլուիա», Ամէն:

Նուրհան Արք.